

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU10

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2021/22 mot bakgrund av krav på drivmedelsstationer som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022. Enligt utskottet bör regeringen vidta följande åtgärder:

- Regeringen bör snarast initiera en kartläggning i enlighet med vad utskottet har anfört över hur många drivmedelsstationer som ännu inte har gjort de nödvändiga uppdateringarna i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
- Regeringen bör se över om statsstödsregler står i vägen för att kunna möjliggöra utbetalningar till dem som äger drivmedelsstationer i områden där servicen är gles.
- Regeringen bör undersöka möjligheterna att göra forskottsutbetalningar för att ägare av drivmedelsstationer i områden där servicen är gles ska kunna göra nödvändiga uppdateringar av sin utrustning i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
- Regeringen bör se över möjligheterna att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles som ännu inte har gjort eller bedöms hinna göra nödvändiga investeringar i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

Betänkandet innehåller fyra reservationer (S, SD, C, V, MP). I en reservation (S, V, MP) förordas att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande.

Behandlade förslag

Sex yrkanden från allmänna motionstiden 2021/22

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden.....	6
Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna	6
Motionerna.....	6
Försvarsutskottets yttrande.....	7
Bakgrund och pågående arbete	8
Utskottets ställningstagande.....	11
Reservationer	15
1. Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer, punkt 1 (S, V, MP)	15
2. Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer, punkt 2 (C).....	16
3. Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer, punkt 3 (SD).....	16
4. Omställning av drivmedelsstationer, punkt 4 (V).....	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	18
<i>Bilaga 2</i>	
Försvarsutskottets protokoll 2021/22:9.....	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

1. Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1107 av Ann-Britt Åsebol (M) och

2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, V, MP)

2. Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer

Riksdagen avslår motion

2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 3.

Reservation 2 (C)

3. Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer

Riksdagen avslår motion

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13.

Reservation 3 (SD)

4. Omställning av drivmedelsstationer

Riksdagen avslår motion

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 4 (V)

Stockholm den 25 november 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjärmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjärmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Alexander Christiansson (SD), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Patrik Engström (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet sex yrkanden från allmänna motionstiden 2021/22 om drivmedelstationer på landsbygderna och i glesbygd.

Den 23 september 2021 väcktes vid utskottets sammanträde två förslag om utskottsinitiativ i fråga om stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna och i glesbygd (prot. 2021/22:3).

Vid utskottets sammanträde den 30 september respektive den 5 oktober 2021 lämnade direktör Robert Dimmlich, Svensk bensinhandel, respektive avdelningschef Cecilia Looström och enhetschef Fredrik Nyström, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), information och svarade på frågor om vilka effekter tekniska krav på cisterner och rörledningar för brandfarlig vätska kan tänkas få för lokala drivmedelsstationer. Därtill lämnade tillförordnade avdelningschefen Patrik Sällström och koordinator Pär Ove Bergquist, Tillväxtverket, respektive statssekreterare Per Callenberg med medarbetare från Näringsdepartementet, information och svarade på frågor om stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna och i glesbygd för anpassning till tekniska krav vid utskottets sammanträde den 5 oktober respektive den 14 oktober 2021. Den 11 november 2021 lämnade även ställföreträdande generaldirektören Rémy Kolessar med medarbetare från Energimyndigheten information om utbyggnaden av publika laddstationer.

Vid utskottets sammanträde den 28 oktober 2021 beslutade utskottet att bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet. Försvarsutskottet beslutade den 18 november 2021 att yttra sig i ärendet genom ett protokollsutdrag (prot. 2021/22:9).

Utöver de yrkanden som behandlas inom ramen för betänkandet har även förslag om drivmedelsstationer lämnats med anledning av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1). Dessa förslag hanterar utskottet i betänkandet 2021/22:NU2.

Utskottets överväganden

Stöd till drivmedelsstationer på landsbygderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

Jämför reservation 1 (S, V, MP), 2 (C), 3 (SD) och 4 (V).

Motionerna

Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer

I motion 2021/22:1107 Ann-Britt Åsebol (M) framhålls att drivmedelsanläggningar utanför centralorter har en viktig funktion för kommunala verksamheter som exempelvis hemtjänst, räddningstjänst och andra kommunala servicefunktioner i närområdet. Enligt motionären kommer de förändringar som måste utföras före juli 2022 att innebära omfattande kostnader för många som driver en sådan anläggning. För att inte landsbygden ska stå utan dessa serviceställen förordar motionären ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av ersättningssystemen till de enskilda mackägarna.

I motion 2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) framhålls att förändringarna på bl.a. rörledningar som måste göras fram till mitten av nästa år är en utmaning för små privata bensinmackar i glesbygden. Motionärerna understryker särskilt att många ägare inte har nåtts av informationen om de nya kraven samt att åtgärderna är kostsamma. Upp till 500 mackar på landsbygden och i glesbygd riskerar, enligt motionärerna, att behöva avveckla sin verksamhet, vilket även skulle påverka annan viktig samhällsservice eftersom dessa drivmedelsstationer på landsbygden ofta även säljer livsmedel och är ombud för post, Systembolaget, apotek och hanterar turistinformation. I yrkande 1 förordas ett tillkännagivande om en tillfällig dispens för mindre mackar på landsbygden och i glesbygd till dess att den ekonomiska frågan är löst när det gäller de åtgärder som har beslutats om att säkra rörledningar under jord för att förhindra läckage från drivmedel. I yrkande 2 begär motionärerna vidare att regeringen i samarbete med regionerna ska ta fram ett underlag för att få veta vilka mackar på landsbygden och i glesbygd som inte genomfört de beslutade åtgärderna på grund av ekonomiska hinder.

Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer

I motion 2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) förordar motionärerna i yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen ska

överväga att avsätta medel till en fond som kan täcka kostnader för de allra minsta mackarna på landsbygden och i glesbygd för att genomföra de miljöåtgärder för att förhindra läckage av drivmedel som har beslutats.

Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer

I kommittémotion 2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13 förordas ett tillkännagivande om tillräckligt stöd för kommersiell service på landsbygden. Motionärerna noterar att den föreslagna höjningen av stödet för kommersiell service i glesbygd är positiv, men betonar samtidigt att stödet måste utvärderas och följas upp av den ansvariga myndigheten för att säkerställa att det har avsedd effekt och att nivåerna är tillräckliga för att nå de önskade målen. Enligt motionärerna bör denna typ av utvärdering bl.a. inkludera om hänsyn behöver tas till nya kostnader som tillkommit eller väntas tillkomma som en följd av påtvingade investeringar med anledning av nya lagar och EU-regler. I motionen betonas särskilt de säkerhetsföreskrifter för bensinstationer som träder i kraft den 1 juli 2022, vilka motionärerna anser kommer att medföra kostsamma tvingande investeringar för landets bensinstationer. Enligt motionärerna bör slutdatumet för då drivmedelsanläggningarna ska vara uppdaterade skjutas fram i syfte att skapa utrymme för översyn och revidering av befintliga stödåtgärder samt att ge regionerna ett tydligt uppdrag att inventera och identifiera de bensinstationer som är särskilt skyddsvärda och utsatta.

Omställning av drivmedelsstationer

I partimotion 2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden. Motionärerna konstaterar bl.a. att det måste finnas en möjlighet för människor på landsbygden att tanka drivmedel inom rimliga gränser. Vidare konstaterar motionärerna att marknadskrafter varken har intresse eller ansvar för en stor del av landsbygdsbefolkningens behov av drivmedel samt att klimatsmarta alternativ riskerar att utebli eftersom omställningen kan bli för kostsam för bensinmackar som redan i dag är hårt utsatta.

Försvarsutskottets yttrande

I sitt yttrande genom protokollsutdrag (prot. 2021/22:9) noterar försvarsutskottet inledningsvis att riksdagen har fastställt mål för det civila försvaret som innebär att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att upprätthålla en nödvändig försörjning (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Därtill noterar försvarsutskottet att Försvarsberedningen anser att aktörer med ansvar för samhällsviktig verksamhet behöver analysera sina behov av drivmedel och göra nödvändiga förberedelser för att säkra tillgången på drivmedel. Enligt Försvarsberedningen ska även ett planeringskrav ställas

på samhällsviktiga aktörer vars verksamhet är beroende av drivmedel. Krav ska även ställas på privata drivmedelsaktörer att utöka lagerhållning av drivmedel på regional och till del lokal nivå.

I relation till detta understryker försvarsutskottet i sitt yttrande vikten av att man vid all samhällsplanering beaktar behovet av att samhällsviktiga tjänster, såsom räddningstjänst och polis, kan verka under alla förhållanden. Detta gör sig enligt försvarsutskottet gällande inte minst när det gäller tillgången till drivmedel på landsbygden och i glesbygd som i det nu aktuella fallet.

Bakgrund och pågående arbete

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om cisterner med anslutna rörledningar för brandfarliga vätskor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fattade beslut om föreskriften MSBFS 2018:3 den 8 maj 2018. Den ersatte den rådande föreskriften MSBFS 2014:5 och behandlar krav på konstruktion, tillverkning, installation och kontroll av cisterner med anslutna rörledningar eller slangledningar för hantering av brandfarliga vätskor, samt krav på korrosionsskyddssystem.

I föreskriften framgår bl.a. krav på cisterner, rörledningar och korrosionsskyddssystem. I 2 kap. 3 § beskrivs exempelvis närmare att cisterner, rörledningar och slangledningar ska vara skyddade mot korrosion genom placering, materialval eller korrosionsskyddssystem. Rörledningar och slangledningar behöver dock endast vara skyddade på utsidan. Cisterner, rörledningar och slangledningar utomhus ska dessutom vara väderbeständiga samt motståndskraftiga mot UV-strålning.

Vidare framgår det att en övergång till korrosionsbeständiga rörledningar ska vara gjord senast den 1 juli 2022, och därefter får bl.a. befintliga varmförzinkade rörledningar i mark som inte är fuktisolerade inte längre användas. Enligt 7 kap. 1 § i föreskriften får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i enskilda fall och om det finns särskilda skäl medge undantag från tillämpningen av denna författning.

Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service för befolkningen kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i glesbygd och på landsbygden. År 2011 reviderades förordningen, vilket bl.a. innebar ökat stöd till hemsändning och ökat servicebidrag. Av förordningen framgår att stöd till kommersiell service ska bidra till att uppfylla målet för den regionala tillväxtpolitiken, den nuvarande regionala utvecklingspolitiken. Stöd får lämnas i områden där servicen är gles, där länsstyrelsen enligt förordningen (2011:1205) om ändring i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service får

meddela närmare föreskrifter om i vilka områden stöd får lämnas. Vidare framgår det av 7 § att stödet inte får otillbörligt gynna en viss näringsidkare.

Stöd till kommersiell service kan lämnas som investeringsbidrag, investeringslån, servicebidrag, hemsändningsbidrag och särskilt driftsstöd och måste lämnas i enlighet med Europeiska kommissionens (kommissionen) förordningar. Regionerna fattar beslut om investeringsbidrag som betalas ut efter att investeringen har gjorts. Bidraget får i enlighet med förordningens 11 § lämnas med ett belopp som motsvarar högst 50 procent av de utgifter som har godkänts för en investering som avses i 10 § 1–3. Investeringsbidrag får lämnas med ett belopp som motsvarar högst 85 procent av godkända utgifter för

1. investeringar som avses i 10 § 4
2. större investeringar som avses i 10 § 1 och som gäller ett försäljningsställe för dagligvaror eller drivmedel med ett väl utbyggt utbud av grundläggande servicefunktioner eller som görs för att komplettera ett försäljningsställe för dagligvaror eller drivmedel med grundläggande servicefunktioner
3. kostnader för samlokalisering av försäljningsställen som avses i 4 § 2 och inbördes eller med annat detaljhandels- eller tjänsteföretag
4. investeringar som genomförs för att uppfylla krav som har ålagts verksamheten genom föreskrifter i lag eller förordning
5. andra investeringar som avses i 10 § 1–3, om det finns särskilda skäl.

Tillväxtverket får vidare meddela föreskrifter om sådana investeringar som avses i andra stycket 4 förordningen (2011:1205) om ändring i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service.

Investeringsbidrag får vidare endast lämnas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. Enligt artikel 2.3 i förordningen får det stöd som ett enda företag kan få per medlemsstat under en period av tre beskattningsår inte överstiga 200 000 euro. Kommissionen anför att taket behövs för att garantera att alla åtgärder som omfattas av förordningen inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna och inte snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen. I artikel 2.5 fastställs vidare att taket ska gälla oberoende av stödets form och det mål som eftersträvas och oavsett om det stöd som medlemsstaten beviljar helt eller delvis finansieras med medel som härrör från unionen.

Statligt stöd

EU:s statsstödsregler sätter ramarna för medlemsstaternas möjligheter att stödja en viss verksamhet med offentliga medel och anger på vilket sätt som staten, landstingen eller kommunerna får ge stöd åt vissa företag. Efter att regeringen rapporterar statsstödsärenden till kommissionen avgör denna sedan om stödet är förenligt med EU-rätten eller inte.

Bestämmelserna om statligt stöd är reglerade på EU-nivå och återfinns i fördraget om EU:s funktionssätt (EUF-fördraget) artiklarna 107–109 samt i de s.k. procedur- och bemyndigandeförordningarna. Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är statligt stöd generellt förbjudet. Med statligt stöd avses stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, att stödet gynnar vissa företag eller viss produktion och att stödet snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen samt påverkar handeln mellan medlemsstater. Även medel från offentligt ägda bolag kan anses vara statliga medel. Vidare avses med medlemsstat inte enbart staten på central nivå, utan begreppet omfattar även regionala och lokala offentliga organ såsom kommuner och landsting. Ett statsstöd behöver inte heller lämnas direkt av en medlemsstat, utan det kan även ges genom privata eller offentliga organ som utsetts av staten.

För att en åtgärd ska anses vara ett statsstöd krävs även att den gynnar vissa företag eller en viss produktion. Det innebär att åtgärden dels ska vara selektiv, dels ge en ekonomisk fördel för mottagaren. En åtgärd som utan åtskillnad gynnar alla företag som är etablerade i ett land anses inte vara ett statligt stöd eftersom åtgärden då inte är selektiv.

Det finns undantag då statligt stöd i vissa fall är eller kan vara förenligt med den inre marknaden och därmed är tillåtet. Undantagen framgår bl.a. av artiklarna 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget. Av fördraget framgår exempelvis att stöd som kan anses vara förenliga med EU:s regler är stöd av social karaktär eller stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser. Andra stöd som är undantagna är stöd för att utveckla regioner där levnadsstandarden eller sysselsättningen är låg, stöd som underlättar viktiga projekt av europeiskt intresse, stöd för att råda bot på en allvarlig störning i ett medlemslands ekonomi och stöd till kultur och kulturarv. Stöd av mindre ekonomisk betydelse omfattas inte heller av förbudet.

Genom den s.k. bemyndigandeförordningen ges kommissionen rätt att förklara att vissa typer av stöd är förenliga med den inre marknaden och att dessa därför är undantagna anmälningsplikten. Det gäller bl.a. stödåtgärder som genom rättspraxis kommit att anses som tillåtna statsstöd. En medlemsstat som vill genomföra en statsstödsåtgärd måste anmäla sina planer på att lämna statsstöd i förväg till kommissionen så att kommissionen kan ta ställning till om stödet är förenligt med gällande regler eller inte. Medlemsstaten får inte genomföra stödåtgärden förrän kommissionen har uttalat sig om stödet är förenligt med statsstödsreglerna. Det offentliga kan dock ge stöd till vissa utpekade områden utan att först behöva vänta på kommissionens godkännande men då måste stödet utformas enligt de krav som anges i den allmänna gruppundantagsförordningen.

Kommissionen har också till uppgift att granska befintliga stödåtgärder i medlemsstaterna. Om kommissionen anser att ett stöd som ges av en medlemsstat strider mot statsstödsreglerna, dvs. är ett s.k. olagligt statsstöd, ska den besluta om att staten ska upphäva eller ändra stödåtgärderna inom den tidsfrist som kommissionen fastställer.

I den s.k. procedurförordningen fastställs i mer detalj hur handläggningen och kommissionens arbete går till när det gäller att godkänna och granska statliga stöd.

I lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler finns bestämmelser om att den som avser att vidta eller ändra stödåtgärder som omfattas av EU:s statsstödsregler ska lämna upplysningar om åtgärderna till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Det innebär bl.a. att kommuner, myndigheter och även offentligt ägda bolag ska informera regeringen om alla stöd som kan komma att omfattas av EU:s statsstödsregler.

Budgetförslag om investeringsstöd till drivmedelsstationer

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 19 Regional utveckling) föreslår regeringen en höjning av anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder om 75 miljoner kronor för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. Regeringen anför att bidraget ska användas för att genomföra nödvändiga åtgärder för att nedgräva rörledningar för hantering av brandfarlig vätska ska vara korrosionsskyddade. Syftet är enligt regeringen att se till att risken för brand och explosion är så låg som möjligt vid hantering av dessa varor samt att främja en likvärdig skydds- och säkerhetsnivå för hanteringen i hela landet.

Moderaterna och Centerpartiet föreslår i sina respektive motioner för utgiftsområde 19 Regional utveckling (mot. 2021/22:4013 respektive mot. 2021/22:4123) en förstärkning av regeringens föreslagna investeringsstöd för 2022. Även Kristdemokraterna föreslår ett förstärkt investeringsstöd i sin motion för utgiftsområde 19 Regional utveckling (mot. 2021/22:4219) för 2022.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer
- Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer
- Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer
- Omställning av drivmedelsstationer.

Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer

Utskottet vill med anledning av motionerna 2021/22:1107 (M) och 2021/22:3215 (C) yrkandena 1 och 2 inledningsvis framhålla att frågan om drivmedelsstationer är viktig för många som bor på landsbygderna och i glesbygd. På flera mindre orter är dessa drivmedelsstationer viktiga nav i samhället. Utöver att sälja drivmedel utför de även andra betydelsefulla samhällsfunktioner, bl.a. genom att verka som ombud för post, sälja livsmedel

eller hantera turistinformation. Utskottet vill därmed framhålla värdet av att dessa drivmedelsstationer ges goda förutsättningar för att bedriva sin verksamhet.

Utskottet konstaterar vidare att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat om en föreskrift som innebär att drivmedelsstationer behöver uppfylla särskilda miljö- och säkerhetskrav senast den 1 juli 2022. Därefter får i regel utrustning som inte är enhetlig med föreskriften inte längre användas. I detta sammanhang vill utskottet understryka vikten av att drivmedelsstationer är uppdaterade med utrustning som håller hög miljö- och säkerhetsmässig standard, vilket självfallet även bör gälla för drivmedelsstationer på landsbygderna och i glesbygd.

Samtidigt konstaterar utskottet att investeringarna som krävs för att göra nödvändiga uppdateringar i enlighet med föreskriften kan vara väldigt kostsamma, särskilt för privata ägare av mindre drivmedelsstationer som ofta finns på landsbygderna och i glesbygd. Det finns enligt utskottets uppfattning därmed en uppenbar risk att många drivmedelsstationer kommer att tvingas lägga ned sin verksamhet eftersom de inte har möjlighet att uppfylla kraven om bl.a. korrosionsbeständiga rörledningar till den 1 juli 2022. Detta skulle kunna innebära att många som bor på landsbygderna och i glesbygd förlorar närheten till både viktig samhällsservice och möjligheten att tanka sitt fordon inom ett rimligt avstånd.

Med utgångspunkt i det som tidigare anförts anser utskottet därför att regeringen bör vidta ett antal åtgärder för att säkerställa att drivmedelsstationer kan drivas vidare på ett miljömässigt och säkert sätt. Med anledning av de investeringar som krävs för att leva upp till de nya kraven bör regeringen göra en översyn av befintliga ekonomiska stöd. Inom ramen för denna översyn bör regeringen bl.a. se över frågan om huruvida statsstödsregler står i vägen för att kunna garantera utbetalningar till dem som äger drivmedelsstationer. Regeringen bör även undersöka möjligheterna att göra utbetalningar i förskott, vilket skulle underlätta för många ägare av drivmedelsstationer och påskynda arbetet med investeringar i de nödvändiga uppdateringarna i enlighet med de nya kraven.

Regeringen bör vidare snarast initiera en kartläggning i samtliga kommuner över hur många drivmedelsstationer som ännu inte gjort de nödvändiga uppdateringarna i enlighet med de nya kraven. Kartläggning bör fokusera på om det på grund av nedläggningar kommer att uppstå områden som står helt utan närhet till en drivmedelsstation, så kallade vita fläckar.

Försvarsutskottet har i ett yttrande genom protokollsutdrag understrukt vikten av att bl.a. räddningstjänst och polis kan verka under alla förhållanden, vilket enligt försvarsutskottet gör sig gällande inte minst när det gäller tillgången till drivmedel på landsbygderna och i glesbygd. Utskottet delar försvarsutskottets uppfattning. Utskottet anser att regeringen i kartläggningen även bör ta i beaktning vilka drivmedelsstationer som utgör en del av det civila försvaret och är nödvändiga för samhällsviktiga tjänster som polis och räddningstjänst.

Regeringen bör enligt utskottet slutligen även se över vilka möjligheter som finns att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer som ännu inte har gjort eller bedöms hinna göra nödvändiga investeringar i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022. Detta bör göras för att säkerställa att drivmedelsstationer har möjlighet att genomföra de investeringar som krävs.

I enlighet med vad som framförs ovan vill utskottet sammanfattningsvis därmed att regeringen vidtar följande åtgärder:

- Regeringen bör snarast initiera en kartläggning i enlighet med vad utskottet har anfört över hur många drivmedelsstationer som ännu inte har gjort de nödvändiga uppdateringarna i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
- Regeringen bör se över om statsstödsregler står i vägen för att kunna möjliggöra utbetalningar till dem som äger drivmedelsstationer i områden där servicen är gles.
- Regeringen bör undersöka möjligheterna att göra förskottsutbetalningar för att ägare av drivmedelsstationer i områden där servicen är gles ska kunna göra nödvändiga uppdateringar av sin utrustning i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.
- Regeringen bör se över möjligheterna att ge en tillfällig dispens till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles som ännu inte har gjort eller bedöms hinna göra nödvändiga investeringar i enlighet med kraven som gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.

Det bör riksdagen ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed nämnda motionsyrkanden.

Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer

I motion 2021/22:3215 (C) yrkande 3 framhålls bl.a. att medel bör tillföras en fond som ska kunna täcka kostnader för ägare av drivmedelsstationer på gles- och landsbygden för att göra de investeringar som krävs enligt föreskriften. Utskottet vill understryka att det inte är av någon annan uppfattning än motionärerna att ekonomiska medel kan behöva tillföras arbetet med att säkerställa att ägare till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles har möjlighet att göra nödvändiga uppdateringar i enlighet med föreskriften. I detta sammanhang vill utskottet däremot hänvisa diskussionen om hur mycket, och på vilket sätt, medel bör göras tillgängliga till det pågående budgetarbetet. Detta arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer

Utskottet vill med anledning av motion 2021/22:2451 (SD) yrkande 13 inledningsvis understryka att det är centralt att ägare av drivmedelsstationer ges bästa möjliga förutsättningar att genomföra de investeringar som krävs enligt den tidigare nämnda föreskriften från Myndigheten för samhällsskydd

och beredskap. Utskottet anser dock inte att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att bl.a. se över möjligheterna att skjuta upp datumet för när drivmedelsanläggningar ska vara uppdaterade i enlighet med föreskriften.

Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Omställning av drivmedelsstationer

I motion 2021/22:3232 (V) yrkande 3 förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden. I relation till detta vill utskottet inledningsvis understryka att det på ett övergripande plan inte har någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller drivmedelsstationers centrala betydelse på landsbygderna, där drivmedelsstationer ofta utför många centrala samhällsfunktioner. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om den nationella strategin för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030, vilken bl.a. stipulerar att servicepunkter på landsbygderna och i glesbygd är av betydelse för att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i alla delar av landet. Regeringen har tidigare även framhållit att den avser att ta fram en handlingsplan för genomförandet av strategin. Utskottet avser att fortsätta följa utvecklingen på området.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionsyrkandet.

Reservationer

1. Åtgärder med anledning av krav på drivmedelsstationer, punkt 1 (S, V, MP)

av Anna-Caren Säterberg (S), Monica Haider (S), Birger Lahti (V), Mathias Tegnér (S), Åsa Eriksson (S), Lorentz Tovatt (MP) och Patrik Engström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1107 av Ann-Britt Åsebol (M) och

2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Inledningsvis vill vi framhålla att frågan om drivmedelsstationers överlevnad är viktig för många som lever på landsbygderna och i glesbygd. Utöver att erbjuda människor möjligheten att tanka drivmedel till sin bil inom ett rimligt avstånd bidrar dessa drivmedelsstationer även med viktiga samhällsfunktioner, bl.a. genom att verka som ombud. Därtill noterar vi att försvarsutskottet i sitt yttrande genom protokollsutdrag har understrukt vikten av att bl.a. räddningstjänst och polis kan verka under alla förhållanden, vilket enligt försvarsutskottet gör sig gällande inte minst när det gäller tillgången till drivmedel på landsbygderna och i glesbygd. Vi delar försvarsutskottets uppfattning. Vi är vidare därmed inte av någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller att det är centralt att dessa drivmedelsstationer ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Samtidigt noterar vi att regeringen aktivt arbetar för att säkerställa att drivmedelsstationer ges möjligheter att genomföra de åtgärder som krävs enligt de krav som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beslutat om. I regeringens förslag till statens budget för 2022 har regeringen exempelvis föreslagit en satsning om 75 miljoner kronor för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles, vilket alltså är en åtgärd som riktar sig direkt till dessa drivmedelsstationer. Den information som utskottet har fått från regeringen visar vidare på att regeringen ser allvarligt på den uppkomna situationen och att den arbetar för att finna lösningar på de problem som uppkommit. Vidare har den information som lämnats gett vid handen att även Myndigheten för samhällsskydd och

beredskap och Tillväxtverket samarbetar kring frågan för att finna lösningar på problemen.

Med anledning av att regeringen aktivt arbetar för att lösa de uppkomna problemen ser vi inte något skäl till att förorda några tillkännagivanden enligt det som föreslås i de aktuella motionerna. Riksdagen bör därför avslå motionsyrkandena.

2. Inrättandet av en fond för drivmedelsstationer, punkt 2 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 3.

Ställningstagande

I och med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrift om cisterner med anslutna rörledningar för brandfarliga vätskor (MSBFS 2018:3) finns det en risk att flera som äger en drivmedelsstation på landsbygderna och i glesbygd kommer behöva lägga ned sin verksamhet. Detta kommer att ha en negativ påverkan på samhällsutvecklingen eftersom drivmedelsstationerna även fyller andra viktiga samhällsfunktioner, exempelvis genom att verka som postombud. Därför anser vi, i likhet med vad som förordas i motion 2021/22:3215 (C) yrkande 3, att det redan nu bör avsättas medel till en fond som kan täcka kostnader för de allra minsta drivmedelsstationerna på landsbygderna och i glesbygd. Fonden bör användas på ett sådant sätt att drivmedelsstationerna direkt ska kunna genomföra de nödvändiga investeringarna och förhindra skadligt läckage av drivmedel.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Ändrad tidpunkt för ikraftträdandet av krav på drivmedelsstationer, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

För att kunna leva upp till de säkerhetsföreskrifter som träder i kraft den 1 juli 2022 krävs kostsamma investeringar för landets bensinstationer, investeringar som dessutom är tvingande. I likhet med vad som förordas i motion 2021/22:2451 (SD) yrkande 13 anser vi därför att en översyn och revidering av befintliga stödåtgärder bör göras och att regionerna bör ges ett tydligt uppdrag att inventera och identifiera vilka bensinstationer som är särskilt skyddsvärda och utsatta. I syfte att ge möjlighet till dessa åtgärder anser vi därför även att slutdatumet för när drivmedelsanläggningarna ska vara uppdaterade i enlighet med kraven från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör skjutas fram.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Omställning av drivmedelsstationer, punkt 4 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Det finns i dag stora och växande regionala skillnader i Sverige där marknadskrafterna gör så att pengarna centreras kring städerna. De drivmedelsstationer som finns kvar på landsbygderna och i glesbygd är därför viktiga för att även människor där ska kunna införskaffa drivmedel inom rimliga avstånd. I likhet med vad som förordas i motion 2021/22:3232 (V) yrkande 3 anser jag därför att det är centralt att regeringen säkerställer att även dessa drivmedelsstationer är uppdaterade, följer samhällsutvecklingen och att de har möjlighet att göra nödvändiga omställningar som gynnar klimatet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:1107 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av ersättningssystemen till de enskilda mackägarna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillräckligt stöd för kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3215 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utfärda tillfällig dispens för mindre mackar på landsbygden och i glesbygd till dess att den ekonomiska frågan om beslutade åtgärder vad gäller säkrande av rörledningar under jord för att förhindra läckage från drivmedel är löst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samarbete med regionerna ta fram ett underlag för att få veta vilka mackar på landsbygden och i glesbygd som inte genomfört beslutade åtgärder på grund av ekonomiska hinder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avsätta medel till en fond som kan täcka kostnader för de allra minsta mackarna på landsbygden och i glesbygd för att genomföra beslutade miljöåtgärder för att förhindra läckage av drivmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Försvarsutskottets protokoll 2021/22:9

Utdrag ur
PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2021/22:9**

DATUM 2021-11-18
 TID 10.00–10.20
 NÄRVARANDE Se bilaga

§ 2 Drivmedelsstationer på lands- och glesbygden

Utskottet fortsatte behandlingen av fråga om yttrande till näringsutskottet över näringsutskottets PM Förslag om drivmedelsstationer på lands- och glesbygden i de delar som berör försvarsutskottets beredningsområde.

Utskottet beslutade att yttra sig genom följande protokollsanteckning.

Riksdagen har fastställt mål för det civila försvaret som innebär att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att upprätthålla en nödvändig försörjning (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Försvarsberedningen, till vilken regeringen har hänvisat, anser att aktörer med ansvar för samhällsviktig verksamhet behöver analysera sina behov av drivmedel och göra nödvändiga förberedelser för att säkra tillgången på drivmedel. Försvarsberedningen anser vidare att ett planeringskrav ska ställas på samhällsviktiga aktörer vars verksamhet är beroende av drivmedel. Krav ska även kunna ställas på privata drivmedelsaktörer att utöka lagerhållning av drivmedel på regional och till del lokal nivå.

I det sammanhanget vill utskottet understryka vikten av att man vid all samhällsplanering beaktar behovet av att samhällsviktiga tjänster, såsom t.ex. räddningstjänst och polis, kan verka under alla förhållanden. Detta gör sig gällande inte minst då det som i det nu aktuella fallet gäller tillgången till drivmedel på lands- och i glesbygd.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet
 Annika Tuvelid

Rätt utdraget intygar:

Exp. 2021-11-18
 Näringsutskottet

Annika Tuvelid